

**ZAMONAVIY TA'LIMDA BO'LAJAK PEDAGOG -TARBIYACHILAR
PEDAGOGIK MAHORATINI OSHIRISHGA QO'YILGAN TALABLAR**

Hasanboyeva Kamola

University of Business and Science
Psixologiya yo'nalishi 4-bosqichi
talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21623126>

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim tizimida bo'lajak pedagog-tarbiyachilarning pedagogik mahoratini oshirishga qo'yilayotgan asosiy talablar ilmiy-nazariy jihatdan tahlil etilgan. Ta'lim jarayonining globallashuvi, raqamli texnologiyalarning jadal rivoji va kompetensiyaviy yondashuvning ustuvorligi pedagog-tarbiyachilardan yuqori kasbiy tayyorgarlik, innovatsion fikrlash, pedagogik refleksiya hamda shaxsga yo'naltirilgan ta'limni samarali tashkil eta olishni talab etmoqda. Maqolada pedagogik mahorat tushunchasining mohiyati, uning tarkibiy qismlari — kasbiy bilim, pedagogik qobiliyat, kommunikativ kompetensiya, ijodkorlik va axloqiy-etik sifatlar yoritib berilgan. Shuningdek, bo'lajak pedagog-tarbiyachilarning pedagogik mahoratini rivojlantirishda zamonaviy o'qitish texnologiyalari, interfaol metodlar, amaliy mashg'ulotlar hamda pedagogik amaliyotning ahamiyati asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari pedagog kadrlar tayyorlash sifatini oshirish, ularning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish va ta'lim samaradorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: zamonaviy ta'lim, bo'lajak pedagog-tarbiyachi, pedagogik mahorat, kasbiy kompetensiya, innovatsion yondashuv, interfaol metodlar, pedagogik refleksiya, raqamli texnologiyalar, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Prezident Shavkat Mirziyoyev aytganlaridek, "Yosh avlod tarbiyasi hamma zamonlarda ham g'oyat muhim va dolzarb ahamiyatga ega bo'lib kelgan" Kelajagimizning qanday bo'lishi hozirgi kunda biz tarbiyalayotgan yoshlarga bog'liq. Biz farzandlarimizning nafaqat jismoniy va manaviy sog'lom o'sishi, balki ularning eng zamonaviy intellektual bilimlarga ega bo'lgan, uyg'un rivojlangan inson bo'lib, XXI asr talablariga to'liq javob beradigan barkamol avlod bo'lib voyaga etish uchun zarur barcha imkoniyat va sharoitlarni yaratilishini o'z oldimizga maqsad qilib qoyganmiz. "Yangi tamoyillar asosida rivojlanayotgan ta'lim tizimi yosh avlodni barkamol ma'naviy yetuk inson sifatida shakllantirishga qaratilgandir" – deyiladi. Kadrlar tayyorlash milliy dasturida. Umumiy ta'lim, jumladan, boshlang'ich ta'lim tizimida o'quvchilarni o'rta ta'lim bosqichiga tayyorlash bilan birga ularda o'qish, mehnat qilish, tashabbus ko'rsatish, mustaqil faoliyatni egallash kabi sifatlarni taraqqiy ettirish kabilar ham amalga oshirilmoqda. Ta'lim tizimi, shaxsni shakllantirish uchun, davlat standarti

talablari asosida hamda ta'lim darajasida kadrlar yetishtirish uchun avvalo o'qituvchilar, murabbiylar shaxsni har tomonlama mukammal bo'lishni talab qiladi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'qituvchisining ma'suliyati katta, u umumiy ta'lim tizimining asosini, poydevorini yaratuvchi shaxsdir. Barcha yaxshi ishlar, bolani ezgulikka yetaklash, o'qituvchining pedagogik mahoratiga ko'p jihatdan bog'liq. Buyuk alloma inson ruhiyatining muhandisi Abu ali Ibn Sino o'zining "Tib qonunlari" asarida shunday fikr bayon qiladi: "O'qituvchining barcha xatti - harakatlari ezgulikdan iborat bo'lmog'i lozim". Ezgulik avvalo bola qalbiga yo'l topishdan boshlanadi. U bilan hamkor, hamnafas bo'lish, beg'ubor qalb egasini hurmat qilish, hohish - istaklariga befarq bo'lmaslik, bir so'z bilan aytganda bolajon bo'lish zarur. Yangilanayotgan boshlang'ich ta'limda davlat va jamiyat tomonidan qo'yiladigan talablar ta'lim sohalari bo'yicha o'zaro muvofiqlik va mutanosiblik to'la ta'minlanishi lozim. Bola tafakkurini har tomonlama rivojlantirish, dunyoqarashini shakllantirishda yangi zamonaviy bilimlarni keng ko'lamli olib borilishi kerak. Chunki bolaning bilish, yangiliklarni qabul qilish doirasi keng, undan to'g'ri samarali foydalanish esa o'qituvchilarning, tarbiyachilarning vazifasidir. Respublikamiz hukumati xalq ta'limi sohasida o'rtaga qo'yoyatgan vazifalarni bajarish ko'p jihatdan o'qituvchiga bog'liq. Yangi iqtisodiy siyosatga o'tish sharoitida ta'lim - tarbiyadan ko'zda tutilayotgan maqsadlarga erishish, o'quvchilarning xilma - xil faoliyatini uyushtirish, ularni bilimli, odobli, e'tiqodli, barkamol inson qilib o'stirish o'qituvchi zimmasiga yuklatilgan. O'qituvchi pedagogik mahoratini oshirish uchun o'z - ustida ishlashi, tinmay izlanish, zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida ish olib borilishi lozim. Yangi metodik mahorat, bu yangi pedagogik texnologiya deganidir. Pedagogik texnologiya pedagogik maxorat to'g'risidagi fan. Shunga ko'ra pedagogik texnologiyada o'qituvchining metodik mahorati muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy pedagogik texnologiya o'zining pedagogika va boshqa fan yutuqlari bilan bog'liq xususiy nazariyasiga ega: Birinchidan, o'quv - tarbiyaviy jarayonni ilmiy asosda ko'rishga yo'naltirilgan; Ikkinchidan, o'qitishning axborot vositalaridan va didaktik materiallardan, faol metodlardan keng foydalanishga asoslangan o'qituvchi va o'quvchilarning birgalikdagi faoliyatiga zamin yaratadi.

1. Mahoratli o'qituvchi davlat buyurtmasiga mos keladigan ta'lim - tarbiya maqsadini aniq va ravshan belgilashi kerakki, natijada ma'lum vaqt ichida unga erishishni ta'minlaydigan didaktik jarayonni tuzish va joriy etish to'g'risida xulosa qilishi mumkin bo'lsin.

2. O'qituvchi pedagogik tizimda belgilangan maqsadga to'g'ri keladigan o'quv - tarbiyaviy jarayon mazmunini o'quv dasturi bo'yicha chuqur qollashi,

muntazam ravishda o'z pedagogik mahoratni ilmiy – texnikaviy taraqqiyot talablariga mos holda mustaqil ravishda kengaytirib borish lozim.

«O'qituvchi o'z bilim malakasini oshirish usullarini puxta egallamog'i, mustaqil ishlashini o'rganmog'i lozim» – degan edi. A.Jomiy. O'z bilimlarini mustaqil oshirish uchun quyidagi bo'limlardan iborat individual reja tuzib olishlari tavsiya etiladi.

1. siyosiy saviyani oshirish.
2. Ilmiy - nazariy bilimni oshirish.
3. Metodik bilim va mahoratni oshirish.

4. Pedagogik va psixologik nazariyani yanada puxta o'rganish. O'qituvchining pedagogik mahoratini doimiy oshirib borish va uni rivojlantirishda maktabdagi metod birlashmalar hamda kabinetlarning xizmati katta. Metod birlashmalarda o'qituvchilar fikr almashadilar: o'zaro kuzatilgan darslar muhokama qilinadi. Yosh va tajribasiz o'qituvchilarga uyushtiriladi, ilg'or tajribalarni keng ommalashtiradilar. maslahatlar Pedagogik ijodkorlik manbai - bu pedagogik tajribadir. Pedagogik tajriba muammoli vaziyatlarga juda boydir. Ilg'or pedagogik tajriba deganda biz o'qituvchining o'z pedagogik vazifasiga ijodi yondoshishni, o'quvchilarning ta'lim - tarbiyasida yangi, samarali yo'l va vositalarni qidirib topishni tushinamiz. Ilg'or pedagogik tajriba o'qituvchi tomonidan qo'llaniladigan ish shakli va usullari, uslub va vositalaridir. Ular vositasida o'quv - tarbiyaviy ishlarda eng yuqori natijalarga erishiladi. Ilg'or pedagogik tajribani o'rganish, unga asoslanib yangi pedagogik hodisa va qonuniyatlarni ochish o'quv tarbiya jarayoniga sifatli o'zgarishlar kiritadi, o'quvchilarning bilish faoliyatini boshqarish, yangi ko'rinishdagi o'quv jarayonini modellashtirish muammolarini yechishga sabab bo'ladi. Fan - texnika taraqqiyoti o'qituvchining ijodkor bo'lishini, fanning muhim muammolari yuzasidan erkin fikr yurita olishi, fan yutuqlarini o'quvchilarga yetkaza olishi va nihoyat o'quvchilarni ham ijodiy fikrlashga, tadqiqot ishlariga o'rgata olishini talab qiladi. Shuning uchun o'qituvchi avvalo tadqiqotchilik malakalarini egallashi zarur. O'qituvchi ilmiy tadqiqot ishlari olib borishi davomida omillarni to'playdi, tahlil qiladi, ular asosida xulosalar chiqaradi. U fan xulosalaridan o'zining amaliy faoliyatida foydalanish jarayonida hozirgi zamon o'qituvchisi uchun zarur bo'lgan juda muhim fazilatlarni egallaydi. Maktabda pedagogik mehnatni ilmiy asosda tahlil qilish muammosi ko'pincha darsda vaqtdan unumli foydalanish, sinfdan tashqari tadbirlardan va o'qituvchi tarbiyachilarning ijtimoiy topshiriqlarini tartibga solishdan iborat deb qaraladi. Pedagogik mahoratni ilmiy — asosda tashkil etish mazmuni ancha keng tushuncha bo'lib, unga avvalo,

xodimlarning malakasi, qobiliyati va qiziqishlarini hisobga olgan holda ularni to'g'ri tanlash va joy – joyiga qo'yish, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish qo'llanilayotgan usullar tizimini uzluksiz takomillashtirish va ta'lim - tarbiya jarayoniga texnika vositalarini joriy etish masalalari kiradi. Ta'lim metodlaridan foydalanishning samaradorli-gi va muvaffaqiyati ular o'quvchilar mustaqilligi va ijodiy faolligini rivojlantirishga qanchalik yordam berishiga bog'liq. O'qituvchi o'quvchilarga mustaqillik ko'rsatish uchun sharoit yaratsa, o'quvchilar bilimlarini bamisoli o'zlari olayotgandek tuyulsa, mazkur metod samarali bo'ladi. Ta'lim metodlarida o'qituvchining qiyofasi, uning dunyoqarashi, uning psixologik - pedagogik, metodik va maxsus ilmiy tayyorgarlik namoyon bo'ladi. Xuddi ana shu omillar ta'lim metodlarini samoradorligini belgilaydi. Muayyan metod yaxshi tayyorgarligi bo'lgan o'qituvchida o'z afzalliklarini namoyon qilsa, tayyorgarligi zaif bo'lgan o'qituvchida shu metodning o'zi salbiy jihatlarini namoyon qiladi. Shu sababi ta'lim metodlarini samaradorligini oshirish uchun o'qituvchining tayyorgarlik darajasi printsiptial ahamiyatga ega. O'qituvchi ijodiy pedagogik faoliyati va o'quvchilar ijodiy faoliyatining ta'lim metodida o'z ma'lumoti, madaniyati, kasbiy tayyorgarligi darajasini qanchalik aks ettirishiga bog'liq. Bunda ijodiyot uchun qancha imkoniyatlar bor. Bilim faoliyati xususiyatlarini, uning ziddiyat-larini o'qituvchining anglab olish izlanish xarakteridagi o'quv vaziyatini shakllantirishi va ularni hal etish jarayonini boshqarish imkonini beradi. Ilg'or o'qituvchilarning ish tajribasi ta'lim metodlarini takomillashtirishga katta ta'sir ko'rsatadi. Bunday tajribani umumlashtirish va yoyish - o'quv jarayoni sifatini oshirishning muhim shartidir. O'qituvchilar mehnat faoliyati jarayonida o'z ishlarining chinakam ustalariga aylanadilar. Sog'lom fikr yurituvchi har bir kishi mahoratli tarbiyachi bo'la oladi, mahoratga tajriba hamda fikr yuritish orqali erishiladi. Pedagogik faoliyatning nazariy asosiy kasbga oid bilimlardir. U faqatgina o'z predmetini emas, balki pedagogika va psixologiyaga doir bilimlarini o'zlashtirishi va ularni muntazam to'ldirib borishi lozim. Ilmiy psixologik - pedagogik bilimlar sistemasining mavjudligi o'qituvchiga faqat o'z sinfini hamda ayrim o'quvchilarni o'rganish va ularning to'g'ri xarakteristikasini tuzishgina emas, balki o'quvchilar jamoasi bilan va uning har bir a'zosining rivojlanishi istiqbollarini ham belgilash imkonini beradi. O'qituvchi - tarbiyachining amaliy faoliyati bu ko'plab pedagogik vazifalarni beto'xtov hal qilishdir. O'zining kasbga doir bilimlar to'plamidan ijodiy foydalangan o'qituvchigina ularni muvaffaqiyatli hal etishi mumkin. Pedagogik odobini egallash o'qituvchidan o'z ustida puxta, o'ylab ishlashni talab qiladi. O'qituvchi

o'z xatti - harakatini doimo nazorat qilishi, qarashi, ishorasi bilan o'quvchilar xatti -harakatiga o'z munosabatini bildirib bilish kerak. Ya'ni pedagoglik odobi o'qituvchida o'z tuyg'ularini ifoda qilishning sof tashqi malakalari mavjud bo'lishini ham nazarda tutadi. Malakalarning bunday majmui pedagoglik mahoratning tarkibiy qismi bo'lib, u pedagoglik texnikasi deb ataladi. O'qituvchining pedagoglik mahorati uning intellekti va madaniyatiga "Umumta'lim va hunar maktabini isloh qilishning asosiy yo'nalishlari" da jiddiy e'tibor beriladi va bu o'rinda o'qituvchi o'z pedagoglik mahoratini, kasbga doir vazifalarni hal qilish qanchalik qo'lidan kelishini doimo tekshirib borishi bola ongi hamda qalbiga eng yaxshi yo'llarni axtarishi kerakligi ta'kidlab o'tiladi. O'quvchilarga o'z xatti - harakati, turmush tarzi, o'z qiyofasi va bilimi bilan ta'sir qiladi. Uning madaniyati, haqgo'yiligi va ma'naviy sifatlari o'quvchilar tomonidan har xil tarzda qabul qilinadi. Shuning uchun ham o'qituvchi u qaysi fanni olib borishidan qat'i nazar, o'quvchilar uchun ma'naviylik murabbiysi, taqlid uchun yuksak namuna, o'rnak bo'lishi kerak. Zamonaviy ta'limda bo'lajak pedagog-tarbiyachilar pedagogik mahoratini oshirishga qo'yilgan talablar. Zamonaviy ta'lim tizimining rivojlanishi pedagog kadrlar tayyorlash jarayoniga sifat jihatdan yangi talablarni qo'yimoqda. Jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti, globallashuv, raqamli texnologiyalarning jadal rivoji hamda kompetensiyaviy yondashuvning ustuvorligi bo'lajak pedagog-tarbiyachilarning pedagogik mahoratini uzluksiz rivojlantirishni taqozo etadi. Pedagogik mahorat pedagogning kasbiy bilimlari, amaliy ko'nikmalari, shaxsiy sifatlari va ijodiy faoliyatining uyg'unlashgan tizimi sifatida namoyon bo'ladi. Pedagogik mahoratni oshirishga qo'yilayotgan asosiy talablarning birinchisi — kasbiy kompetensiyalarning shakllanganligidir. Zamonaviy pedagog-tarbiyachi pedagogika, psixologiya, metodika va fan asoslari bo'yicha chuqur nazariy bilimlarga ega bo'lishi, ushbu bilimlarni amaliy faoliyatda samarali qo'llay olishi zarur. Kompetensiyaviy yondashuv pedagogdan nafaqat bilim berishni, balki ta'lim oluvchilarda mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal qilish va ijtimoiy moslashuv ko'nikmalarini rivojlantirishni talab etadi. Ikkinchi muhim talab — innovatsion va raqamli texnologiyalardan foydalanish mahoratidir. Zamonaviy ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interfaol metodlar, elektron ta'lim platformalari va masofaviy ta'lim vositalaridan samarali foydalanish pedagog-tarbiyachining kasbiy tayyorgarligining ajralmas qismi hisoblanadi. Bu esa pedagogdan doimiy ravishda yangiliklarni o'zlashtirish va kasbiy faoliyatga joriy etishni talab qiladi. Uchinchi talab — shaxsga yo'naltirilgan ta'limni amalga oshirish qobiliyatidir. Bo'lajak pedagog-tarbiyachi har bir ta'lim

oluvchining individual xususiyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlarini inobatga olgan holda ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil eta olishi lozim. Bu yondashuv pedagogdan yuqori darajadagi kommunikativ kompetensiya, empatiya va pedagogik taktni talab etadi. To'rtinchi talab — pedagogik refleksiya va o'zini-o'zi rivojlantirishga tayyorlikdir. Zamonaviy pedagog o'z faoliyatini tahlil qila olishi, kasbiy xatolarni aniqlashi va ularni bartaraf etishga intilishi zarur. Uzlüksiz ta'lim va malaka oshirish jarayonlarida faol ishtirok etish pedagogik mahoratni rivojlantirishning muhim omili hisoblanadi. Shuningdek, bo'lajak pedagog-tarbiyachilarning pedagogik mahoratini oshirishda axloqiy-etik talablar alohida ahamiyat kasb etadi. Pedagog kasbiy faoliyatida mas'uliyat, adolat, bag'rikenglik va ijtimoiy faollik kabi sifatlarni namoyon etishi zarur. Ushbu sifatlar ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. zamonaviy ta'lim sharoitida bo'lajak pedagog-tarbiyachilar pedagogik mahoratini oshirishga qo'yilgan talablar kompleks va tizimli xarakterga ega bo'lib, kasbiy kompetensiyalar, innovatsion faoliyat, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv va uzluksiz rivojlanishni o'z ichiga oladi. Mazkur talablarning samarali amalga oshirilishi ta'lim sifatini oshirish va raqobatbardosh pedagog kadrlar tayyorlashning muhim sharti hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim tizimida bo'lajak pedagog-tarbiyachilar pedagogik mahoratini oshirish masalasi ta'lim sifatini ta'minlashning asosiy omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Jamiyat taraqqiyoti, globallashuv jarayonlari va raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi pedagog kadrlar tayyorlash tizimiga yangicha yondashuvlarni talab etmoqda. Ushbu jarayonda pedagogik mahorat pedagogning kasbiy bilimlari, amaliy ko'nikmalari, shaxsiy va axloqiy sifatlari hamda ijodiy salohiyatining uyg'unlashgan majmui sifatida muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bo'lajak pedagog-tarbiyachilar pedagogik mahoratini oshirishga qo'yilgan talablar tizimli va kompleks xarakterga ega. Avvalo, pedagogning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish ustuvor vazifa hisoblanadi. Bu kompetensiyalar pedagogika va psixologiya bo'yicha chuqur bilimlarga ega bo'lish, zamonaviy metod va texnologiyalarni puxta o'zlashtirish hamda ularni amaliy faoliyatda samarali qo'llay olishni nazarda tutadi. Kompetensiyaviy yondashuv pedagogdan ta'lim jarayonida bilim berish bilan cheklanmasdan, ta'lim oluvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodiy faoliyati va ijtimoiy faolligini rivojlantirishni talab etadi. Shuningdek, zamonaviy ta'lim sharoitida pedagog-tarbiyachilarning innovatsion faoliyatga tayyorligi alohida ahamiyatga ega. Raqamli ta'lim vositalari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va interfaol metodlarning ta'lim jarayoniga joriy etilishi

pedagogik mahoratning muhim ko'rsatkichlaridan biri hisoblanadi. Bu esa bo'lajak pedagog-tarbiyachilardan doimiy ravishda kasbiy bilim va ko'nikmalarini yangilab borishni, pedagogik faoliyatda yangicha yondashuvlarni izlab topishni talab etadi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, shaxsga yo'naltirilgan ta'limni amalga oshirish bo'lajak pedagog-tarbiyachilar pedagogik mahoratini rivojlantirishning muhim shartidir. Har bir ta'lim oluvchining individual xususiyatlari, ehtiyojlari va qiziqishlarini inobatga olgan holda ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish pedagogdan yuqori darajadagi pedagogik madaniyat, kommunikativ kompetensiya va empatiyani talab qiladi. Ushbu yondashuv ta'lim samaradorligini oshirish bilan birga, pedagog va ta'lim oluvchi o'rtasida ijobiy psixologik muhitni shakllantirishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, pedagogik refleksiya va o'zini-o'zi rivojlantirishga tayyorlik bo'lajak pedagog-tarbiyachilar pedagogik mahoratini oshirishning muhim omillaridan biri ekanligi aniqlandi. Pedagog o'z kasbiy faoliyatini tahlil qila olishi, o'z kamchiliklarini anglab yetishi va ularni bartaraf etishga intilishi orqali kasbiy yetuklikka erishadi. Uzluksiz ta'lim va malaka oshirish jarayonlarida faol ishtirok etish esa pedagogik mahoratni takomillashtirishning muhim sharti hisoblanadi. Xulosa qilib aytganda, zamonaviy ta'limda bo'lajak pedagog-tarbiyachilar pedagogik mahoratini oshirishga qo'yilgan talablar davlat ta'lim siyosati, normativ-huquqiy hujjatlar va jamiyat ehtiyojlari bilan uzviy bog'liqdir. Ushbu talablarning izchil amalga oshirilishi ta'lim sifatini oshirish, pedagog kadrlarning raqobatbardoshligini ta'minlash hamda barkamol avlodni tarbiyalashga xizmat qiladi. Shu sababli pedagog-tarbiyachilarni tayyorlash jarayonida pedagogik mahoratni rivojlantirishga yo'naltirilgan tizimli va ilmiy asoslangan yondashuvni joriy etish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh. Vatanimiz taqdiri va kelajagi yo'lida yanada hamjihat bo'lib, qat'iyat bilan harakat qilaylik. - T.: O'zbekiston, 2017- B
2. Karimov I. "Asosiy vazifamiz - vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirish". Marifat. №5. 05.02.2010.
3. .Ochilov M., Ochilova M. «O`qituvchi qalb me'mori» Toshkent.,
- 4.Mavlonova R.,Xoliqberdiev K.. To`raeva O. Pedagogika Oliy o`quv yurtlari uchun darslik. Toshkent, «O`qituvchi» 2002 y.
5. NIZOMIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI D. A. Abdurahimova PEDAGOGIK MAHORAT O`QUV QO`LLANMA TOSHKENT - 2012

